

CLUB DE LECTURA

Curs 2025-2026

MONSERRAT ROIG

RAMONA ADEU

Tertúlia: dilluns, 20 d'octubre a les 18.30 h

L'AUTORA:

Montserrat Roig i Fransitorra (13 de juny de 1946 - 10 de novembre de 1991). Va néixer a l'Eixample de Barcelona -barri on residirà sempre- en el si d'una família nombrosa en la qual ella era la sisena de set germans. El seu pare era l'escriptor i advocat Tomàs Roig i Llop, que conreà també la narrativa, la biografia i el teatre, era amic de Prudenci Bertrana i altres autors modernistes. Montserrat Roig va créixer, per tant, en un ambient familiar que li va facilitar el contacte amb la literatura.

Va cursar l'ensenyament primari, a l'escola de la Divina Pastora, a l'Eixample, la secundària a l'institut Montserrat i a l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual. Aquí va conèixer l'escriptora Maria Aurèlia Capmany de la qual després es va fer molt amiga. En aquesta època, entre els autors que li agradava llegir hi havia Manuel de Pedrolo, Bertold Brecht, Narcís Oller, Friedrich Dürrenmatt o Rosselló-Pòrcel.

L'any 1966 es va casar amb l'arquitecte Albert Puigdomènech, amb el qual va tenir el seu primer fill. Aquest matrimoni, però, va durar només tres anys.

Va treballar en diferents feines editorials, entre les quals la de la confecció de la primera etapa de la Gran Enciclopèdia Catalana. En aquesta època va guanyar els primers premis literaris, com ara el dels Jocs Florals de Caracas (1966), el 1969 el de Sant Adrià i el de reportatges de Serra d'Or per a escriptors joves. Llicenciada en Filosofia i Lletres per la Universitat de Barcelona l'any 1968, va doctorar-se el 1970, un any aquest especialment important per a ella perquè el fet de guanyar el premi Recull i de publicar la narració guanyadora, juntament amb un altre aplec escrit posteriorment, amb el títol *Molta roba i poc sabó* va suposar que també guanyés el premi Víctor Català, cosa que li va obrir les portes a l'edició comercial.

Més enllà de la seva implicació política molt precoç en episodis com el de la Caputxinada el 1966 a Sarrià o la tancada d'intel·lectuals a Montserrat l'any 1970, va militar al Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC) i fins i tot va figurar en les llistes per les eleccions al Congrés de Diputats.

Va alternar la narrativa amb l'assaig amb obres com *Els catalans als camps nazis* (1977), la biografia, la crònica, el periodisme, tant escrit com audiovisual, sense oblidar el teatre. Va fer alguns viatges becats, en un dels quals va escriure la crònica *L'agulla daurada* (1985), sobre el setge de Leningrad a la Segona Guerra Mundial. Abans havia estat també a Anglaterra, primer com a lectora de llengua espanyola a la Universitat de Bristol (1973-74) i després com a professora visitant a Glasgow, a la Universitat d'Strathclyde (1983).

A partir del 1977 va conviure amb Joaquim Sempere, amb qui va tenir un segon fill.

Sempre va admirar l'escriptora Mercè Rodoreda, a la qual considera la seva "mestra" i des de molt aviat va tenir una idea clara del que per ella era la literatura i, concretament, la novel·la, gènere en el qual va escriure obres com *Ramona, adéu* (1972), *El temps de les cireres* (1976), guanyadora del premi Sant Jordi, *L'hora violeta* (1980), *L'òpera quotidiana* (1985), *La veu melodiós* (1987) i entorn del qual afirmava: "El que importa en una novel·la és la selecció de detalls, el clima i el llenguatge. El contingut sempre hi és. És la forma que li dona el/la novel·lista allò que fa que l'escriptura sigui o no convincent".

Tota la seva trajectòria literària, breu però intensa, està marcada per una obsessió: "Sempre que escric una cosa és perquè no entenc el que veig". En el recull *Digues que m'estimes encara que sigui mentida* (1991), el personatge és la mateixa autora, es tracta d'una mena de memòries literàries, on comparteix apunts principalment sobre la literatura i la creació literària.

Des del 1990 publicava al diari Avui una columna diària amb el títol "*Un pensament de sal, un pessic de pebre*". L'últim article que va publicar Montserrat Roig a la contraportada de l'Avui el 9 de novembre de 1991 es deia "*Un múscul traïdor*".

Feminista convençuda sempre va defensar la necessitat d'acostar la teoria alliberadora que proposa el moviment a les necessitats de dones anònimes que han sigut silenciades per la història oficial.

L'OBRA:

En protesta per les sis condemnes a mort de militants d'ETA jutjats en el consell de guerra conegut com el Procés de Burgos, Montserrat Roig va participar en la tancada de 300 intel·lectuals a l'abadia de Montserrat els dies 12, 13 i 14 de desembre de 1970. Curiosament, durant aquells dies Roig va assabentar-se que era la guanyadora del premi Víctor Català amb el recull de narracions que havia presentat a concurs sota el títol *Molta roba i poc sabó... i tan neta que la volen*, un recull que incloïa el text guanyador del premi Recull d'aquell mateix any *Aquella petita volta blava* i s'hi havien afegit altres relats. En aquest primer llibre Roig ja donava el protagonisme a les dones, fet aquest que serà una constant en tota la seva producció posterior.

Dos anys després, el 1972, va publicar ***Ramona adéu*** la seva primera novel·la. Aquí ja es va fer evident l'objectiu d'oferir una mirada crítica sobre la petita burgesia de finals del segle XIX fins a principis dels anys 70 del segle XX. En aquesta ocasió i també en la seva novel·la següent *El temps de les cireres*, Roig narra la realitat a través de la mirada de les dones a les quals ella dona veu. Aquest cicle iniciat en alguns dels relats de *Molta roba i...* se centra en la nissaga familiar Ventura-Claret-Miralpeix. Les protagonistes, són tres dones d'èpoques diferents: l'àvia, la Mundeta Jover; la mare, la Mundeta Ventura i la filla, la Mundeta Claret. Totes es diuen, Ramona, però en l'àmbit familiar els anomenen amb l'expressió familiar Mundeta.

El tema central de *Ramona adéu* és l'amor, o encara millor, la recerca de l'amor per part de les protagonistes. Una recerca, però, que no tindrà en cap cas els resultats esperats. El mèrit de la autora és que transcendeix aquest tema i aconsegueix fer una crònica de la història col·lectiva de tres temps.

Així, la Mundeta Jover, una dona frustrada, casada amb en Francisco Ventura, es debat entre la recerca de l'Amor ideal de les novel·les romàntiques i els dubtes que la turmenten a causa de la formació religiosa i moral que ha rebut. Per això ella mateixa es compararà amb Madame Bobary. El cas és però que ella escriu un diari personal en el qual aboca reflexions personals sobre el marit, el casament, el viatge de noces, el seu rebuig al barri de Gràcia, la petitesa de la seva vida i també observacions sobre els canvis que es produeixen en els mitjans de transport, en la distribució interior dels pisos...

Montserrat Roig sempre va defensar que "Una novel·la és un trencaclosques i les peces estan molt disperses per la vida i per l'art en general. Llavors la feina que tu tens és anar-ho lligant fins que formi un tot una mica coherent. I és quan surt el llibre." En aquesta ocasió, doncs, el que ella fa és que la part corresponent a Mundeta Jover ens ve explicada des de el seu propi diari i la seva filla la Mundeta Ventura, i la seva neta, la Mundeta Claret agafen aquestes notes i comentaris com un contrapunt a les seves pròpies vides i a les seves preocupacions. El resultat té aquest aire de trencaclosques que ella defensa.

Partint d'aquesta estratègia narrativa Montserrat Roig ens acosta a les preocupacions de la Mundeta Ventura, que a diferència de la seva mare, és una dona poruga i submissa. Ella és la que inicia la novel·la, a la recerca del marit, en Joan Claret, entre els morts i desapareguts en un bombardeig. Si la seva mare s'emmirallava en les heroïnes de la literatura romàntica ella ho fa en les dives del món del cinema i el seu dia a dia està marcat per la manca d'autoestima que té. A través d'ella Roig ens porta a una època marcada per la proclamació de la República i el posterior esclat de la guerra.

Si bé és el personatge que menys pàgines ocupa en el llibre, la Mundeta Claret és el personatge més ben descrit, l'autora ens la presenta des de múltiples cares: la jove universitària, la compromesa políticament i social, l'enamorada, la filla, la neta, la germana, l'amiga... Aparentment és un personatge més lliure i que es deixa condicionar menys per l'entorn social i per la moralitat oficial però també és una dona que depèn d'un home, en Jordi Soteres amb el qual manté una relació que la fa infeliç.

Les tres dones, malgrat viuen en èpoques ben diferents, tenen molt en comú: són somiadores, viuen a la recerca del veritable amor, tenen espais de felicitat clandestina, se senten mol soles.. Totes tres són conscients de les limitacions que comporta el fet de ser dones però cada una, en major o menor grau, es rebel·la contra una societat patriarcal que els adjudica un paper sexual passiu.

Montserrat Roig afirmà: "La literatura és l'art del suggeriment. Em canso de llegir quan em donen les coses massa mastegades, el que m'agrada és que se m'emportin a un altre món. Suggestir és ambigüitat, és una paraula difosa que implica els aspectes més misteriosos i t'està donant una mica de claror, i és el lector qui acaba de donar-li un sentit." I aquesta primera novel·la és ja una proposta que obliga el lector a implicar-se i a interpretar allò que el text li simplement li suggereix.

[illegible]